

המתח בין המשכן והמקדש נספחים למאמר

נספח 1 – סמלי השכינה והמלך במשכן ובמקדש - האריה והעגלה

אף שיש להדגיש, שה' איננו לא זכר ולא נקבה, כי אין לו גוף ואין לו דמות הגוף כלל. בכל זאת, בעולם הסמלים יש ממד של המלך, שהוא זכר, ולעומת זאת השכינה, שהיא נקבה. כאמור, המקדש מסמל את ארמון המלך – מקדש מלך. בעולם הסמלים החיה שמסמלת מלכות הוא האריה. שבט המלוכה הוא יהודה, גור אריה יהודה. האריות היו על כסא המלכות של שלמה, ויש עוד אזכורים רבים של האריה כסמל של כח וגבורה. גם במעשה המרכבה של יחזקאל (א,י) דמות האריה הוא בצד ימין ודמות השור הוא בצד שמאל. המקדש נקרא אריאל, כי צורת הבנין מזכיר ונראה כאריה רובץ, לכן הוא נקרא על שם האריה. האריה הוא סמל של הגבר החזק. בתרבות המערב אומרים שהאריה הוא מלך החיות, אמנם גם חז"ל ראו את זה כך: "מלך שבחיות ארי, מלך שבבהמות שור" (חגיגה יג,ב).

לעומת זאת הבהמה הנקבה הכי אימהי היא הפרה. בני אדם הם יונקים. מגיל קטן אנחנו שותים חלב של פרה. אפשר לומר שהפרה מניקה אותנו. שמשון קורא לאשתו עגל (לולא חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי - שופטים יד,יח). מכאן ההתחלה של הסבר של אחד הדברים המוזרים ביותר – איך כלל ישראל הגיעו לעיוות של חטא העגל, גם במדבר וגם בזמנו של ירבעם? הסיבה לכך, שהפרה והעגל נתפסים כסמל לשכינה. (אפילו במקדש שלמה מצאנו שנים עשר פרים מתחת לים של שלמה. מעניין שהפסוק מציין שאחוריהם היו כלפי פנים. כלומר ללא אפשרות להבחין אם הם פרים או פרות!). ואכן הכוזרי מסביר שגם במדבר וגם בבית אל ודן עם ישראל לא בקשו לעבוד אלהים אחרים, אלא באמת רצו לעבוד לא-ל חי, העיוות היתה שלקחו את הסמל של השכינה ועברו על הלאו של לא תעשה לך פסל ומסכה. (מעניין שבמכונות של המקדש היו שלש דמיות: אריות, בקר, וכרובים. גם מעניין שכאן נקראו בקר, שם גנרי, שכולל גם את הזכר וגם את הנקבה של משפחת הפרים והפרות).

היוצא לנו מכל זה הוא שבמקום המקדש יש חיבור של השכינה (הרעיה, הנקבה) עם המלך (הדוד, הזכר).